



EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 17.1.2018.
COM(2018) 24 final

2018/0008 (NLE)

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA

o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2018) 14 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

U europskim društvima i gospodarstvima prisutne su brojne digitalne i tehnološke inovacije te nastupaju promjene na tržištu rada i demografske promjene. Mnogi današnji poslovi nisu postojali prije deset godina, a u budućnosti će se razviti mnogi novi oblici zapošljavanja. U „Bijeloj knjizi o budućnosti Europe” Komisija ističe da je „vjerojatno da će većina djece koja danas kreću u osnovnu školu raditi na poslovima koji još ne postoje” te da će za suočavanje s time „biti nužna golemo ulaganje u stjecanje vještina i opsežno promišljanje sustava obrazovanja i cjeloživotnog učenja.”¹

Obrazovanje i osposobljavanje dio su rješenja za zapošljavanje većeg broja ljudi na pristojnim radnim mjestima, prikladnije odgovaranje na potrebe gospodarstva za vještinama i jačanje otpornosti Europe. Zbog brzog tehnološkog napretka i povezanih promjena u pogledu profila i zahtjeva radnih mjesta cjeloživotno se učenje treba temeljiti na bliskoj suradnji i sinergiji između industrije i obrazovnog okruženja te okruženja osposobljavanja i učenja. Sustavi obrazovanja i osposobljavanja istodobno se moraju prilagoditi toj stvarnosti. Točnije, izgleda da više nije dovoljno mladima prenijeti unaprijed određen skup vještina ili znanja; oni moraju razviti otpornost, širok raspon kompetencija i sposobnost prilagodbe promjenama². Potreba za cjeloživotnim učenjem, uz koje ljudi nove i relevantnije kompetencije stječu tijekom cijelog života, i njegova vrijednost stoga su očitije nego ikad prije.

U Rimskoj deklaraciji od 25. ožujka 2017. čelnici 27 država članica, Europskog vijeća, Europskog parlamenta i Europske komisije obvezali su se da će se zalagati za Uniju „u kojoj se mladima pruža najbolje obrazovanje i osposobljavanje te u kojoj oni mogu studirati i pronaći posao diljem kontinenta”.³

Naša se društva i gospodarstva uvelike oslanjaju na visokoobrazovane i kompetentne ljude. Vještine poput kreativnosti, kritičkog razmišljanja, preuzimanja inicijative i rješavanja problema imaju važnu ulogu u suočavanju sa složnošću i promjenama u današnjem društvu. U „Dokumentu za razmatranje o svladavanju globalizacije” utvrđeno je da su društvu koje je sve mobilnije i sve se više oslanja na digitalnu tehnologiju potrebni novi načini učenja te fleksibilniji modeli osposobljavanja i obrazovanja, a u „Dokumentu za razmatranje o socijalnoj dimenziji Europe” naglašava se važnost posjedovanja odgovarajućeg skupa vještina i kompetencija za održavanje životnog standarda u Europi⁴. Zbog klimatskih promjena i ograničenih ekoloških resursa te ekonomskih i socijalnih nejednakosti održivi je razvoj nužno uzeti u obzir pri svim ljudskim aktivnostima.⁵

Kao što je jasno navedeno u Komunikaciji Komisije pod nazivom Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet⁶, europski prostor obrazovanja trebao bi olakšati suradnju i mobilnost učenika, odgojno-obrazovnih djelatnika te ustanova za obrazovanje i osposobljavanje. U zajedničkom je interesu svih država članica da se iskoristi pun potencijal obrazovanja i

¹ Europska komisija (2017.), Bijela knjiga o budućnosti Europe, https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_hr

² Bijela knjiga o budućnosti Europe, vidjeti bilješku 1.

³ Rimski deklaracija od 25. ožujka 2017., <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>

⁴ Europska komisija (2017.), Dokument za razmatranje o svladavanju globalizacije, https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_hr

⁵ EPSC Strategic Notes (13/2016) The Future of Work; Zaključci Vijeća o obrazovanju za održivi razvoj iz studenoga 2010., https://ec.europa.eu/epsc/file/strategic-note-13-future-work_en

⁶ Komunikacija Komisije Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet – doprinos Europske komisije Sastanku čelnika u Göteborgu, 17. studenoga 2017., [COM\(2017\) 673](https://ec.europa.eu/commission/communication/2017/03/2017_03_17_en.htm)

kulture kao pokretača otvaranja novih radnih mjesta, postizanja socijalne pravednosti i aktivnoga građanstva te europskog identiteta u svoj njegovoj raznolikosti. Njime se odgovara na povećanu mobilnost europskih tržišta rada i potrebu za većim ulaganjem u učenje jezika, digitalne i poduzetničke kompetencije te kompetencije u području STEM-a (prirodne znanosti, tehnologija, inženjerstvo i matematika). Europsko vijeće u svojem je daljnjem radu u prosincu 2017. među ostalim zatražilo razmatranje mjera koje se odnose na izazove u pogledu vještina povezanih s digitalizacijom, kibersigurnošću, medijskom pismenošću i umjetnom inteligencijom te na potrebu za uključivim pristupom obrazovanju i osposobljavanju koji se temelji na cjeloživotnom učenju i usmjeren je na inovacije⁷.

U oštroj suprotnosti s tim zahtjevima najnoviji rezultati istraživanja OECD-ova programa PISA pokazuju da svaki peti učenik u Europskoj uniji postiže nedovoljne rezultate u čitanju, matematici i prirodnim znanostima⁸. Zabrinjavajuće je to što se u razdoblju od 2012. do 2015. trend neuspjeha za EU u cjelini pogoršao. U zemljama koje su sudjelovale u OECD-ovu istraživanju o vještinama odraslih (PIACC) iz 2012. najnižu razinu pismenosti ima između 4,9 % i 27,7 % odraslih, a najnižu razinu matematičke pismenosti između 8,1 % i 31,7 % odraslih.⁹

Osim toga, digitalne su vještine kod 44 % stanovništva EU-a na niskoj razini, a 19 % stanovništva uopće ih ne posjeduje¹⁰ unatoč tome što brzina tehnoloških i digitalnih promjena snažno utječe na naša gospodarstva i društva. Zbog brze je digitalne transformacije gospodarstva sada za gotovo sve poslove, kao i za sudjelovanje u društvu u cjelini, potrebna određena razina digitalnih vještina. Digitalne su vještine danas važne poput pismenosti i matematičke pismenosti te su Europi stoga potrebne osobe s digitalnim kompetencijama koje znaju ne samo upotrebljavati te tehnologije već se i baviti inovacijama i prednjačiti u njihovoj upotrebi.

Kao prvo se načelo europskog stupa socijalnih prava ističe pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje¹¹. Neposjedovanje kompetencija potrebnih za uspješno sudjelovanje u društvu i na tržištu rada povećava rizik od nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti. Ono usporava uključivi i održivi rast te sputava konkurentnost industrije i njezinu sposobnost inovacije. Istraživanja pokazuju da je poboljšanje osnovnih vještina u pismenosti i matematičkoj pismenosti te digitalnih kompetencija preduvjet za razvoj šireg raspona ključnih kompetencija; to je osobito čvrsto povezano s osobnim razvojem, razvojem kompetencija učenja i građanskih kompetencija¹².

Europski parlament i Vijeće donijeli su 2006. Preporuku o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje¹³. Njome se državama članicama preporučuje da razvijaju pružanje ključnih kompetencija za sve u sklopu strategija cjeloživotnog učenja. U priloženom su „Europskom referentnom okviru ključnih kompetencija” definirane kompetencije potrebne svakom pojedincu za osobno ispunjenje i razvoj, zapošljavanje, socijalnu uključenost i aktivno građanstvo. Od država članica zatraženo je da se služe Referentnim okvirom kako bi osigurale da se inicijalnim obrazovanjem i osposobljavanjem svim mladim ljudima omogući

⁷ Zaključci sa sastanka Europskog vijeća (14. prosinca 2017.) [EUCO 19/17](#)

⁸ OECD (2016.), Rezultati istraživanja programa PISA za 2015., <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>; Europska komisija (2016.), PISA 2015.: EU performance and initial conclusions regarding education policies in Europe, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/pisa-2015-eu-policy-note_en.pdf

⁹ Europska komisija (2016.), Pregled obrazovanja i osposobljavanja, str. 81. http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016_hr.pdf

¹⁰ Europska komisija (2017.), Pregled digitalnih rezultata za 2017., <https://ec.europa.eu/digital-single-market/hr/digital-scoreboard>

¹¹ Komunikacija Komisije o uspostavi europskog stupa socijalnih prava, [COM\(2017\) 250](#)

¹² OECD (2015.), Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Education, <http://www.oecd.org/edu/skills-for-social-progress-9789264226159-en.htm>

¹³ Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (2006/962/EZ).

razvoj ključnih kompetencija do razine koja ih osposobljava za život odraslih te da odrasle osobe mogu razvijati i ažurirati ključne kompetencije tijekom cijelog života.

Od 2006. načini su se poučavanja i učenja brzo razvijali: na mogućnosti stjecanja kompetencija utječu veća upotreba tehnologije, poboljšano učenje na daljinu i porast neformalnog učenja zbog upotrebe mobilnih digitalnih uređaja. Iskustva iz posljednjeg desetljeća pokazala su da obrazovno okruženje te okruženje osposobljavanja i učenja trebaju bolje iskoristiti te nove mogućnosti kako bi se aktivno podupro razvoj kompetencija tijekom čitavog života. Iskustvo učenja svih učenika i u svim područjima treba obogatiti bliskijom suradnjom među okruženjima formalnog i neformalnog učenja. To se može postići promicanjem interdisciplinarnog učenja, učenja utemeljenog na istraživanju, pripravnštva i učenja kroz rad.

Cilj je predložene Preporuke poboljšati razvoj ključnih kompetencija za sve osobe tijekom cijelog života i promicati mjere potrebne za postizanje tog cilja. Njome se države članice potiču na to da bolje pripreme građane za promjene na tržištu rada i za aktivno građanstvo u raznolikim, mobilnim, digitalnim i globalnim društvima te da razvijaju učenje u svim fazama života. Osobito se poziva na ulaganje u osnovne vještine, poduzetničke i digitalne kompetencije te jezične kompetencije kako bi se svima omogućilo aktivno sudjelovanje u društvu i gospodarstvu. Poziva se i na ulaganje u kompetencije iz područja STEM-a kako bi se potaknulo znanstveno razumijevanje i povećala privlačnost zanimanja u području STEM-a. Predloženom se Preporukom zamjenjuje Preporuka o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje koju su Europski parlament i Vijeće donijeli 2006.¹⁴ Preporukom će se učiniti sljedeće:

- poduprijet će se provedba prvog načela europskog stupa socijalnih prava, u kojem se ističe da „svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno se kretati na tržištu rada”, te četvrtog načela – jačanja prava „na pravovremenu i prilagođenu pomoć u poboljšavanju izgleda za zapošljavanje ili samozapošljavanje”, uključujući pravo na „potporu pri traženju posla, osposobljavanje i prekvalifikaciju”,
- poduprijet će se razvoj europskog prostora obrazovanja usuglašavanjem ključnih kompetencija koje su potrebne svim učenicima, podupiranjem mobilnosti učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika te posebice podupiranjem razvoja jezičnih kompetencija u cilju olakšavanja mobilnosti i suradnje u Europi,
- poduprijet će se razvoj poduzetničkih kompetencija kako bi se razvili nužne vještine i stavovi, među ostalim kreativnost, preuzimanje inicijative, timski rad, razumijevanje rizika i osjećaj odgovornosti,
- odgovorit će se na promjenjive zahtjeve za kompetencijama, uključujući osnovne vještine, digitalne kompetencije, kompetencije u području prirodnih znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) te utvrditi mjere za potporu razvoju kompetencija u tim područjima,
- istaknut će se uloga aktivnoga građanstva, zajedničkih vrijednosti i temeljnih prava,
- uključit će se rezultati UN-ova Desetljeća obrazovanja za održivi razvoj i iskoristiti zamah UN-ova četvrtog cilja održivog razvoja – Obrazovanje 2030.,

¹⁴ (2006/962/EZ), vidjeti bilješku 13.

- pomoći će se državama članicama, obrazovnom okruženju, okruženju osposobljavanja i učenja te odgojno-obrazovnim djelatnicima da bolje podupiru razvoj kompetencija uvođenjem dobre prakse za potporu razvoju ključnih kompetencija,
- pridonijet će se osmišljavanju budućeg Strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja promicanjem zajedničkog razumijevanja ključnih kompetencija,
- poduprijet će se korištenje europskim izvorima financiranja kao što su Erasmus+, europski strukturni i investicijski fondovi i Obzor 2020.

Prateći Radni dokument službi Komisije sadržava dodatne dokaze o dosadašnjim iskustvima u provedbi Preporuke o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje iz 2006., analizu kojom se podupire nova Preporuka o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje te primjere postojećih politika i projekata kojima se podupire razvoj kompetencija u perspektivi cjeloživotnog učenja.

Pozadina

Ključne kompetencije su one koje su potrebne svim pojedincima za osobno ispunjenje i razvoj, zapošljavanje, socijalnu uključenost i aktivno građanstvo. Sastoje se od „*znanja, vještina i stavova*” i nadilaze pojam samog (akademskog) „znanja”.

U Europskom referentnom okviru ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje iz 2006. (Referentni okvir) definirano je osam ključnih kompetencija:

- komunikacija na materinskom jeziku,
- komunikacija na stranim jezicima,
- matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodnim znanostima i tehnologiji,
- digitalna kompetencija,
- učenje kako učiti,
- socijalna i građanska kompetencija,
- preuzimanje inicijative i poduzetnost te
- kulturna svijest i izražavanje.

Države članice i dionici Referentnim se okvirom i njegovim temeljnim konceptom koriste od njegova donošenja, a većina je država članica provela povezane reforme. Te se reforme uvelike razlikuju, a tijekom vremena države članice prilagodile su i definiciju ključnih kompetencija. Većina je reformi provedena u školskom obrazovanju ili strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Vidljiv je napredak u odnosu na ključne kompetencije koje se jednostavno povezuju s tradicionalnim školskim „predmetima”, kao što su komunikacija na materinskom jeziku i na stranim jezicima te matematička kompetencija, za razliku od kompetencija koje prelaze granice tradicionalnih „predmeta”, kao što su učenje kako učiti, poduzetnost te društvena i građanska kompetencija¹⁵.

U obrazovnom okruženju te okruženju osposobljavanja i učenja prisutni su izazovi pri primjeni pristupa poučavanju i učenju s ciljem stjecanja kompetencija. Prelazak s prilično

¹⁵

Europska komisija (2017.), Pregled literature reformi povezanih s Europskim okvirom ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje iz 2006., https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/key-competences-consultation-2017-strategy_en.pdf

statičnog shvaćanja nastavnog sadržaja na dinamičnu definiciju znanja, vještina i stavova koje učenik treba razviti u procesu učenja zahtjeva promjenu paradigme u obrazovanju, osposobljavanju i učenju te utječe na način njihove organizacije i procjene.

Osim toga, potrebe za kompetencijama nisu uvijek jednake, već se mijenjaju tijekom života. Kompetencije stečene u školi treba razviti kako bi bile primjerene tijekom cijelog života, a obnavljanje kompetencija i stjecanje novih kao odgovor na promjenjive potrebe cjeloživotni je proces. Stoga svi trebaju priliku za razvoj kompetencija tijekom cijelog života.

U ovoj je Preporuci predstavljen ne samo ažurirani Europski referentni okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje već se iznosi i dobra praksa kojom se podupire razvoj pristupa obrazovanju i osposobljavanju s ciljem stjecanja kompetencija, uključujući neformalno učenje i perspektivu cjeloživotnog učenja.

• **Dosljednost s postojećim odredbama politike u određenom području**

U Zajedničkom izvješću Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) postavljeni su jasni prioriteti za razvoj „relevantnog i visokokvalitetnog znanja, vještina i kompetencija razvijenih tijekom cjeloživotnog učenja, usmjerenih na ishode učenja u svrhu zapošljivosti, inovativnosti, aktivnog građanstva i dobrobiti”¹⁶.

U Komunikaciji Komisije Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet¹⁷ poziva se na ulaganje u ljude i njihovo obrazovanje te na osiguranje sustava obrazovanja i osposobljavanja u kojima se svim učenicima pomaže da steknu znanja, vještine i kompetencije koje se smatraju bitnima u današnjem svijetu. Uspostavlja se i snažna poveznica između zajedničkog razumijevanja kompetencija potrebnih svima i uspostave europskog prostora obrazovanja.

U Novom programu vještina za Europu najavljeno je preispitivanje Preporuke Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje iz 2006. kako bi se razvilo zajedničko i ažurirano razumijevanje ključnih kompetencija, potaknulo njihovo uvođenje u kurikulare obrazovanja i osposobljavanja te pružila potpora u cilju njihova boljeg razvoja i procjene¹⁸.

Komisija je u okviru inicijative „Ulaganje u mlade u Europi”, donesene 7. prosinca 2016.,¹⁹ te u komunikacijama o razvoju škola i izvrsnosti u nastavi²⁰ i o modernizaciji visokog obrazovanja²¹ iz svibnja 2017. dodatno naglasila potrebu ulaganja u razvoj kompetencija i daljnje ambicije u tom području.

U Preporuci Vijeća iz prosinca 2016. o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle preporučuje se da se odraslima s niskom razinom vještina, znanja i kompetencija ponudi prilika da, u skladu sa svojim individualnim potrebama, steknu minimalnu razinu pismenosti, matematičke pismenosti i digitalne kompetencije i/ili da steknu širi skup vještina, znanja i kompetencija, i to na temelju Preporuke o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje iz 2006.

Preporukom Vijeća od 20. prosinca 2012. o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja²² pozivaju se države članice da najkasnije do 2018., u skladu s nacionalnim okolnostima i

¹⁶ Zajedničko izvješće Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) – Novi prioriteti za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja [SL 2015/C417/04](#)
¹⁷ COM(2017) 673, vidjeti bilješku 6.

¹⁸ Komunikacija Komisije o Novom programu vještina za Europu, [COM\(2016\) 381](#)

¹⁹ Komunikacija Komisije o ulaganju u mlade u Europi, COM(2016) 940. Komunikacija Komisije o poboljšanju i modernizaciji obrazovanja, [COM\(2016\) 941](#)

²⁰ Komunikacija Komisije o razvoju škola i izvrsnosti u nastavi kao preduvjetima za uspješan život, [COM\(2017\) 248](#)

²¹ Komunikacija Komisije o obnovljenom programu EU-a za visoko obrazovanje, [COM\(2017\) 247](#)

²² Preporuka Vijeća od 20. prosinca 2012. o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja, [SL C 398/01](#)

osobitostima te na način koji smatraju prikladnim, uspostave mehanizme za vrednovanje neformalnog i informalnog učenja, kojima će se pojedincima omogućiti vrednovanje njihova znanja, vještina i kompetencija koje su stekli u okviru neformalnog i informalnog učenja te priznavanje punih kvalifikacija ili, ako je to primjenjivo, dijela kvalifikacija.

Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2017. o Europskome kvalifikacijskom okviru za cjeloživotno učenje i o stavljanju izvan snage Preporuke Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o uspostavi Europskoga kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje²³ pruža zajednički referentni okvir koji pomaže pojedincima i organizacijama pri usporedbi različitih kvalifikacijskih sustava i razina kvalifikacija iz tih sustava.

Okvirom Europass²⁴ pomaže se osobama da bolje predstave i opišu svoje kompetencije i kvalifikacije.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

U Komunikaciji o jačanju europskog identiteta obrazovanjem i kulturom Komisija naglašava da obrazovanje čini osnovu za produktivnu i kreativnu radnu snagu na kojoj se temelji otporno gospodarstvo. Naglašava se potreba ulaganja u ljude, u njihove kompetencije i prilike. Osobito se ističe potreba da se više podupre razvoj ključnih kompetencija²⁵.

U europskom stupu socijalnih prava naglašava se „pravo [svih] na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno se kretati na tržištu rada” te „pravo na osposobljavanje i prekvalifikaciju”²⁶.

U Prijedlogu Preporuke Vijeća o zajedničkim vrijednostima, uključivom obrazovanju i europskoj dimenziji poučavanja²⁷ posebno se ističe građanska kompetencija kako je opisana u Prilogu ovoj Preporuci. Navodi se i niz mjera koje bi države članice mogle poduzeti uz potporu Unije.

U Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Akcijskom planu za digitalno obrazovanje²⁸ utvrđuje se kako sustavi obrazovanja i osposobljavanja mogu bolje iskoristiti inovacije i digitalnu tehnologiju te poduprijeti razvoj relevantnih digitalnih kompetencija potrebnih za život i rad u doba brzih digitalnih promjena. U Akcijskom planu za digitalno obrazovanje posebna je pozornost posvećena sustavima inicijalnog obrazovanja i osposobljavanja te su njime obuhvaćene škole, strukovno obrazovanje i visoko obrazovanje.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Inicijativa je u skladu sa člancima 165. i 166. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). U članku 165. navodi se da Unija doprinosi razvoju kvalitetnog obrazovanja poticanjem suradnje među državama članicama te, ako je to potrebno, podupiranjem i dopunjavanjem njihovih aktivnosti, pri čemu u potpunosti poštuje odgovornost država članica za nastavni sadržaj i ustroj obrazovnih sustava. U članku 166. navodi se da Unija provodi politiku strukovnog osposobljavanja koja podupire i dopunjuje djelovanje država članica, pri

²³ Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2017. o Europskome kvalifikacijskom okviru za cjeloživotno učenje, [SL C 189/15](#)

²⁴ Odluka Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom okviru Zajednice za transparentnost kvalifikacija i kompetencija ([2004/2241/EZ](#)).

²⁵ COM(2017) 673, vidjeti bilješku 6.

²⁶ COM(2017) 250, vidjeti bilješku 11.

²⁷ COM(2018) 23.

²⁸ COM(2018) 22.

čemu u cijelosti poštuje odgovornost država članica za sadržaj i ustroj strukovnog osposobljavanja.

U okviru inicijative ne predlaže se proširenje regulatorne ovlasti EU-a niti se predlažu dodatne obveze za države članice. Države članice će, sukladno nacionalnim okolnostima, odlučiti kako će provesti Preporuku.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Iako mnoge države članice imaju vlastite okvire nacionalnih kompetencija za usmjeravanje obrazovanja i osposobljavanja, trenutačno postoji ograničena razmjena dobre prakse u pogledu daljnje potpore nastavi i učenju s ciljem stjecanja kompetencija.

Dodana je vrijednost ove Preporuke na razini Unije u sposobnosti Unije da:

- izradi zajednički referentni okvir za potrebne ključne kompetencije,
- promiče zajedničko razumijevanje cjeloživotnog učenja,
- olakša razmjenu znanja, stručnosti i dobre prakse,
- podupire inicijative na razini EU-a u cilju poticanja razvoja kompetencija,
- podupire razvoj okvira kompetencija koji doprinose definiranju ishoda učenja i čine osnovu za praksu procjene i vrednovanja,
- podupire vrednovanje razvoja kompetencija i prati napredak na razini EU-a.

- **Proporcionalnost**

Prijedlogom se doprinosi zajedničkom razumijevanju ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje te se postavljaju temelji na kojima države članice i Komisija mogu razmjenjivati dobru praksu te na nacionalnoj razini i razini EU-a razvijati politike kojima se podupire stjecanje ključnih kompetencija. Prijedlogom su obuhvaćene sve razine obrazovanja i osposobljavanja, formalno, neformalno i informalno učenje te sve dobne skupine. Budući da su obveze koje će države članice preuzeti dobrovoljne prirode te da svaka država članica odlučuje o svojem pristupu, mjera se smatra proporcionalnom.

- **Odabir instrumenta**

Kako bi se pridonijelo ostvarenju ciljeva iz članaka 165. i 166. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, tim se Ugovorom odobrava Vijeću da donosi preporuke na prijedlog Komisije.

Preporuka Vijeća primjeren je instrument u području obrazovanja i osposobljavanja, u kojem EU ima pomoćnu nadležnost, te je instrument koji se često upotrebljava za djelovanje EU-a u području obrazovanja i osposobljavanja. Kao pravni instrument znači obvezivanje država članica na mjere navedene u tekstu i pruža jači politički temelj za suradnju u tom području, uz potpuno poštovanje nadležnosti država članica u području obrazovanja i osposobljavanja.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

- **Ex post evaluacija/provjera primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Nije primjenjivo.

- **Savjetovanja s dionicima**

Forumom o obrazovanju, osposobljavanju i mladima u listopadu 2016. pokrenut je niz ciljanih savjetodavnih sastanaka i stručnih seminara. O preispitivanju Preporuke o ključnim

kompetencijama iz 2006. posebno se raspravljalo i s predstavnicima država članica na sastancima skupine na visokoj razini ET 2020., sastancima glavnih direktora za školsko obrazovanje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje i visoko obrazovanje te sastanku Savjetodavnog odbora za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, Odbora za poslove u kulturi savjetodavne skupine za Youthpass.

Internetsko javno savjetovanje provedeno je od 22. veljače do 19. svibnja 2017. te je prikupljeno gotovo 500 odgovora i zaprimljeno 69 dokumenata o stajalištu. Iz odgovora je vidljivo da su ministarstva obrazovanja i nevladini dionici bili primjereno zastupljeni. Proces savjetovanja dovršen je konferencijom u Bruxellesu 14. lipnja 2017.²⁹

Rezultati savjetovanja potvrđuju važnost Europskog referentnog okvira ključnih kompetencija. Ispitanici su potvrdili da su potrebne promjene kako bi se osiguralo da se u njega uvrste politička, društvena, gospodarska, ekološka i tehnološka kretanja iz posljednjeg desetljeća.

U nastavku su navedeni glavni rezultati internetskog javnog savjetovanja:

- većina ispitanika smatra da je Referentni okvir važan alat za
- obrazovanje, osposobljavanje i učenje (77 %),
- većina ispitanika uviđa potrebu da se u Referentni okvir uvedu manje izmjene (65 %),
- ispitanici naglašavaju potrebu da se nastavi podupirati upotreba Referentnog okvira te podupiru obrazovanje, osposobljavanje i učenje s ciljem stjecanja kompetencija u Europi.

U okviru internetskog savjetovanja te u dokumentima o stajalištu i na savjetodavnim sastancima/konferencijama istaknuto je da je potrebno:

- u današnjim višejezičnim i kulturno raznolikim društvima odgovoriti na zahtjeve za kompetenciju pismenosti te jezične i komunikacijske kompetencije,
- odgovoriti na brze promjene digitalnih i tehnoloških okruženja ažuriranjem definicije digitalne kompetencije. U to bi ažuriranje trebalo uvrstiti spoznaje stečene u postupku izrade široko primjenjivanog Okvira digitalnih kompetencija³⁰ te potpore u njegovoj upotrebi,
- dodatno unaprijediti razvoj kompetencija u matematici, prirodnim znanostima i tehnologiji,
- naglasiti važnost osobnih i interpersonalnih vještina, koje se ponekad nazivaju „životnim”, „socio-emocionalnim” ili „mekim” vještinama jer pomažu pojedincima da reagiraju na neizvjesnost i promjenu. U Referentnom okviru predlaže se dodatno jačanje vještina kao što su kritičko razmišljanje, timski rad, međukulturne vještine i rješavanje problema,
- u Preporuci naglasiti održivost u skladu s UN-ovim Desetljećem obrazovanja za održivi razvoj (2005.–2014.) i globalnim ciljevima održivog razvoja do 2030., uključujući za obrazovanje,

²⁹ Europska komisija (2017.), Izvješće o rezultatima savjetovanja s dionicima https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/2017-key-competences-consultation-review_en.pdf

³⁰ Europska komisija (2014.), Okvir digitalnih kompetencija, <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>

- istaknuti građansku kompetenciju i ulogu građanstva, zajedničkih vrijednosti i ljudskih prava. Sve je važnije ojačati položaj pojedinaca kako bi djelovali kao odgovorne i aktivne osobe koje mogu pridonijeti mirnim, tolerantnim, uključivim i sigurnim društvima. U tom se kontekstu usto predlaže jačanje medijske pismenosti i međukulturnih vještina,
- istaknuti kreativnost, sposobnost planiranja i upravljanja procesima te nošenje s rizicima u sklopu informiranog donošenja odluka kao ključne dimenzije poduzetničke kompetencije. Istaknuto je kao poželjno da se ažurirana definicija uskladi s Okvirom EntreComp³¹,
- uzeti u obzir širi raspon suvremenih oblika kulturnog izražavanja te ujedno uključiti element razvoja vlastitog kulturnog identiteta. Trebalo bi naglasiti pozitivne i otvorene stavove prema drugim kulturama i kulturnim razlikama.

U savjetovanju je potvrđeno da se Referentni okvir najviše primjenjivao u pogledu formalnog učenja na razini osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja. Stoga je potrebna snažnija povezanost s drugim vrstama obrazovanja i osposobljavanja, kao što su rani i predškolski odgoj i obrazovanje, strukovno obrazovanje, visoko obrazovanje, obrazovanje odraslih i neformalno učenje.

Konačno, kako bi se dodatno poduprla upotreba Referentnog okvira, predloženo je da se poboljšaju smjernice i potpora za odgojno-obrazovne djelatnike te da se ispituju načini na koje se mogu poduprijeti pristupi procjeni, i to u okviru nastavnih procesa i procesa učenja te u sklopu upravljanja obrazovanjem i osposobljavanjem.

• **Prikupljanje i primjena stručnih znanja**

Prijedlog se temelji na širokom rasponu izvješća i studija o učinku Preporuke o ključnim kompetencijama iz 2006., povezanih reformi u državama članicama i relevantnih projekata koje je financirao EU. U Zajedničkom izvješću o napretku Vijeća i Europske komisije iz 2010. razmotrena su prva iskustva iz država članica koje su u svoje sustave obrazovanja i osposobljavanja uvele kurikule s ciljem stjecanja kompetencija³². Rezultati KeyCoNet-a³³, Europske mreže politika za razvoj ključnih kompetencija u školskom obrazovanju, te izvješće mreže Eurydice iz 2012.³⁴ pružaju dobar pregled upotrebe Referentnog okvira u školskom obrazovanju. Izvješća CEDEFOP-a³⁵ pružaju uvid u razmjere uloge Referentnog okvira u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

Dokazi su prikupljeni i u okviru studija pokrenutih radi preispitivanja, uključujući pregled literature o upotrebi Europskog referentnog okvira i usporednu analizu međunarodnih i nacionalnih okvira kompetencija³⁶.

Rad na posebnim kompetencijama temeljio se na studijama i izvješćima iz tih područja, kao što su nedavna izvješća o pismenosti i učenju jezika³⁷, obrazovanju u području prirodnih

³¹ Europska komisija (2017.), Okvir za poduzetničke kompetencije, <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework>

³² Zajedničko izvješće o napretku Vijeća i Komisije iz 2010. o provedbi programa rada „Obrazovanje i osposobljavanje 2010.” (2010/C 117/01)

³³ Razvoj ključnih kompetencija u Europi. Katalog inicijativa, <http://keyconet.eun.org>

³⁴ Europska komisija (2012.), Razvoj ključnih kompetencija u školama u Europi: izazovi i mogućnosti za politiku, https://www.dooos.org/informes/School_in_Europe.pdf

³⁵ CEDEFOP (2015.), Stronger VET for better lives, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3067>; CEDEFOP (2016.), Key competences in vocational education and training, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/key-competences-in-vet>

³⁶ Europska komisija (2017.), Pregled literature reformi povezanih s Europskim okvirom ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje iz 2006.; Europska komisija (2017.), Potpora savjetovanju s dionicima u kontekstu preispitivanja ključnih kompetencija, Izvješće 1.: usporedna analiza nacionalnih i međunarodnih okvira kompetencija.

znanosti³⁸, socijalnom i emocionalnom obrazovanju³⁹, građanskom odgoju i obrazovanju⁴⁰, poduzetničkom obrazovanju⁴¹, građanskim kompetencijama⁴² te kulturnoj svijesti i izražavanju⁴³.

U preispitivanju su u obzir uzeti i izvješća i studije OECD-a, UNESCO-a i Vijeća Europe na temu definiranja okvira kompetencija u području obrazovanja, osposobljavanja i učenja⁴⁴. Drugi je relevantan izvor informacija bio rad Zajedničkog istraživačkog centra, posebice u području digitalnih i poduzetničkih kompetencija⁴⁵.

- **Procjena učinka**

Budući da su predložene aktivnosti zamišljene kao dopuna inicijativama država članica te s obzirom na njihov dobrovoljni karakter i opseg očekivanih učinaka, nije provedena procjena učinka. U prijedlog su uvršteni rezultati prethodnih studija, savjetovanja s državama članicama i javnog savjetovanja.

- **Primjerenost propisa i pojednostavljivanje**

Nije primjenjivo.

- **Temeljna prava**

Nije primjenjivo.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Ova inicijativa neće iziskivati dodatna sredstva iz proračuna EU-a.

5. OSTALI DIJELOVI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Kako bi poduprla provedbu, Komisija predlaže da se u suradnji s državama članicama izrade prateće smjernice za potporu kako bi se popunile utvrđene praznine u provedbi poučavanja i učenja s ciljem stjecanja kompetencija.

Komisija namjerava izvijestiti o upotrebi Preporuke u kontekstu europske suradnje na području obrazovanja, osposobljavanja i učenja.

³⁷ Europska komisija (2017.), Rethinking language and linguistic diversity in schools, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/rethinking-language-report_en.pdf

³⁸ Europska komisija (2015.), Science education for responsible citizenship, http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf, Europska komisija (2011.), Science education in Europe: National policies, practices and research, http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/report-rocand-on-science-education_en.pdf

³⁹ Cefai C.; Bartolo P. A.; Cavioni V.; Downes, P. (2017.); Integrating Social and Emotional Education (SEE) in the School Curriculum across the EU, NESET II report, Luxembourg; Ured za publikacije Europske unije, u najavi.

⁴⁰ Europska komisija (2017.), Citizenship Education at School in Europe, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/20171106-citizenship-education-school-europe-2017_en

⁴¹ Europska komisija (2016.), Entrepreneurship Education at School in Europe, <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/4/45/195EN.pdf>

⁴² IEA (2017.) International Civic and Citizenship Study (ICCS), u najavi; JRC (2011.) Civic Competence Composite Indicator (CCCI-2): Measuring Young People's Civic Competence across Europe based on the IEA International Citizenship and Civic Education study, <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC68398/lbna25182enn.pdf>

⁴³ Europska komisija (2016.), Cultural Awareness and Expression Handbook, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6066c082-e68a-11e5-8a50-01aa75ed71a1>

⁴⁴ UNESCO Global Citizenship Education, <https://en.unesco.org/gced>; Council of Europe Reference Framework of Competences for Democratic Culture (Referentni okvir kompetencija za demokratsku kulturu Vijeća Europe); OECD Obrazovanje 2030., <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>

⁴⁵ Okvir digitalnih kompetencija, Okvir za poduzetničke kompetencije, vidjeti bilješke 30. i 31.

- **Dokumenti s obrazloženjima (za direktive)**

Nije primjenjivo.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga**

Odredbe za države članice

Države članice pozivaju se da poboljšaju razvoj ključnih kompetencija za sve učenike, posebice učenike u nepovoljnom položaju. Pozivaju se da ulože dodatne napore, osobito kako bi se poboljšala postignuća u osnovnim vještinama (pismenost, matematička pismenost i osnovne digitalne vještine), digitalne i poduzetničke kompetencije, kompetencije u području STEM-a i jezične kompetencije. Od država članica traži se da, prema potrebi, u svim obrazovnim okruženjima te okruženjima osposobljavanja i učenja pruže veću potporu pristupima poučavanja i učenja čiji je cilj stjecanje kompetencija.

Osim ažuriranog Europskog referentnog okvira ključnih kompetencija, navodi se i nekoliko primjera dobre prakse kako djelatnike u svim obrazovnim okruženjima te okruženjima osposobljavanja i učenja poduprijeti u učenju u cilju stjecanja kompetencija te u daljnjem razvoju procjene ključnih kompetencija. Kako bi se podupro razvoj ključnih kompetencija, potrebno je uspostaviti i primijeniti niz povoljnih pristupa učenju i konteksta učenja te se države članice potiču da podupru njihov daljnji razvoj.

U Preporuci je naglašena i potreba da se UN-ovi ciljevi održivog razvoja podupru uvođenjem u obrazovanje, osposobljavanje i neformalno učenje.

Države članice pozivaju se da izvješćuju o iskustvima i napretku u pružanju ključnih kompetencija.

Odredbe Komisije

Komisija predlaže izradu dodatnih smjernica o pristupima s ciljem usvajanja kompetencija u obrazovanju, osposobljavanju i učenju te potporu inicijativama za razvoj i promicanje obrazovanja za održivi razvoj u pogledu UN-ova četvrtog cilja održivog razvoja o uključivom, ravnopravnom i kvalitetnom obrazovanju te mogućnostima cjeloživotnog učenja za sve⁴⁶.

Komisija predlaže izradu pregleda stanja kako bi se pratio razvoj ključnih sposobnosti i pružale informacije o mjerama koje se provode u cilju podupiranja razvoja kompetencija. Namjerava izraditi prijedlog budućih europskih standarda za razvoj kompetencija za potrebe sljedećeg ciklusa Strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja.

⁴⁶

UN-ov četvrti cilj održivog razvoja, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>

Prijedlog

PREPORUKE VIJEĆA**o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje**

(Tekst značajan za EGP)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 165. i 166.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) U skladu s prvim načelom europskog stupa socijalnih prava⁴⁷ svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno se kretati na tržištu rada. Navodi se i svačije pravo na „pravovremenu i prilagođenu pomoć u poboljšavanju izgleda za zapošljavanje ili samozapošljavanje, na osposobljavanje i prekvalifikaciju te na trajno obrazovanje i potporu pri traženju posla”. Poticanje razvoja kompetencija jedan je od ciljeva europskog prostora obrazovanja u okviru kojeg bi se „mogao iskoristiti pun potencijal obrazovanja i kulture kao pokretača otvaranja novih radnih mjesta, postizanja socijalne pravednosti i aktivnoga građanstva, ali i sredstva za doživljavanje europskog identiteta u svoj njegovoj raznolikosti”⁴⁸.
- (2) Ljudima je potreban odgovarajući skup vještina i kompetencija da bi se održao sadašnji životni standard, zadržala visoka stopa zaposlenosti i poticala socijalna kohezija u budućem društvu i svijetu rada⁴⁹. Potporom koja se pruža ljudima diljem Europe u stjecanju vještina i kompetencija potrebnih za osobno ispunjenje, zapošljivost i socijalnu uključenost doprinosi se jačanju otpornosti Europe u doba brzih i korijenitih promjena.
- (3) Europski parlament i Vijeće Europske unije donijeli su 2006. Preporuku o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje. U toj se Preporuci od država članica zahtijeva da „razvijaju pružanje ključnih kompetencija za sve u sklopu strategija cjeloživotnog učenja, uključujući strategije za postizanje opće pismenosti, te da se koriste dokumentom „Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje – europski referentni okvir”⁵⁰. Otkako je donesena, Preporuka je bila ključni referentni dokument za razvoj obrazovanja, osposobljavanja i učenja s ciljem stjecanja kompetencija.

⁴⁷ COM(2017) 250, vidjeti bilješku 11.

⁴⁸ COM(2017) 673, vidjeti bilješku 6.

⁴⁹ Europska komisija (2017.), Dokument za razmatranje socijalne dimenzije Europe, https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-social-dimension-europe_hr

⁵⁰ (2006/962/EZ), vidjeti bilješku 13.

- (4) Zahtjevi u pogledu kompetencija danas su drukčiji stoga što je sve više radnih mjesta podložno automatizaciji, tehnologija ima sve veću ulogu u svim područjima rada i života, a poduzetničke, socijalne i građanske kompetencije sve su važnije za osiguravanje otpornosti i sposobnosti prilagodbe promjeni.
- (5) Istodobno, međunarodna istraživanja poput onih programa PISA⁵¹ ili PIAAC⁵² ukazuju na trajno visok udio tinejdžera i odraslih osoba s nedovoljnim osnovnim vještinama. Svaki je peti učenik 2015. imao ozbiljne poteškoće u razvoju dostatnih vještina u čitanju, prirodnim znanostima i matematici⁵³. U nekim su zemljama pismenost i matematička pismenost u gotovo trećine odraslih na najnižoj razini⁵⁴. Digitalne su vještine kod 44 % stanovništva Unije na niskoj razini, a 19 % stanovništva uopće ih ne posjeduje⁵⁵.
- (6) Slijedom toga, ulaganje u osnovne vještine postalo je važnije nego ikad prije. Visokokvalitetnim se obrazovanjem, uključujući izvannastavne aktivnosti i širok pristup razvoju kompetencija, poboljšava razina postignuća u osnovnim vještinama⁵⁶. Osim toga, potrebno je istražiti nove načine učenja za društvo koje je sve mobilnije i sve se više oslanja na digitalnu tehnologiju⁵⁷. Digitalne tehnologije utječu na obrazovanje, osposobljavanje i učenje jer se razvijaju fleksibilnija okruženja za učenje prilagođena potrebama izrazito mobilnog društva⁵⁸.
- (7) U Novom programu vještina za Europu najavljeno je preispitivanje Preporuke o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje iz 2006., a ulaganje u vještine i kompetencije te u zajedničko i ažurirano razumijevanje ključnih kompetencija prepoznato je kao prvi korak u poticanju obrazovanja, osposobljavanja i neformalnog učenja u Europi⁵⁹.
- (8) Kako bi se odgovorilo na društvene i gospodarske promjene te uzele u obzir rasprave o budućnosti rada i javna rasprava o preispitivanju Preporuke o ključnim kompetencijama iz 2006., Preporuku i Europski referentni okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje potrebno je revidirati i ažurirati, uz poseban naglasak na poticanje poduzetničkog načina razmišljanja.
- (9) Razvoj ključnih kompetencija, njihovo vrednovanje i pružanje obrazovanja, osposobljavanja i učenja s ciljem stjecanja kompetencija treba poduprijeti uvođenjem dobre prakse kako bi se bolje poduprlo odgojno-obrazovne djelatnike u njihovu zadatku te poboljšalo njihovo obrazovanje, kako bi se ažurirali metode i alati za procjenu i vrednovanje te uveli novi i inovativni oblici poučavanja i učenja⁶⁰. U ovoj bi Preporuci stoga, oslanjajući se na iskustva iz prethodnog desetljeća, trebalo razmotriti izazove u provedbi obrazovanja, osposobljavanja i učenja u cilju stjecanja kompetencija.

⁵¹ Međunarodni program OECD-a za procjenu znanja i vještina učenika, <http://www.oecd.org/pisa/>

⁵² Međunarodni program OECD-a za procjenu kompetencija odraslih, <http://www.oecd.org/skills/piaac/>

⁵³ OECD (2016.), rezultati istraživanja programa PISA za 2015., vidjeti bilješku 8.

⁵⁴ Europska komisija (2016.), Pregled obrazovanja i osposobljavanja za 2016., vidjeti bilješku 9.

⁵⁵ Europska komisija, Pregled digitalnih rezultata za 2017.

⁵⁶ OECD (2016.), rezultati istraživanja programa PISA za 2015., vidjeti bilješku 8.

⁵⁷ Europska komisija (2017.), Dokument za razmatranje o iskorištavanju globalizacije, vidjeti bilješku 4.

⁵⁸ Komunikacija Komisije Novo promišljanje obrazovanja: ulaganje u vještine za bolje socioekonomske ishode, [COM\(2012\) 669 final](#)

⁵⁹ COM(2016) 381, vidjeti bilješku 18.

⁶⁰ Zajedničko izvješće Vijeća i Komisije iz 2010. o napretku u provedbi programa rada „Obrazovanje i osposobljavanje 2010.” (2010/C 117/01), vidjeti bilješku 32., Zajedničko izvješće Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) (2015/C 417/04).

- (10) Potporom vrednovanju kompetencija pojedincima će se omogućiti priznavanje kompetencija te stjecanje punih ili, ako je to primjenjivo, dijela kvalifikacija⁶¹. Ono se može temeljiti na postojećim sustavima za vrednovanje neformalnog i informalnog učenja te na Europskom kvalifikacijskom okviru,⁶² zajedničkom referentnom okviru za usporedbu razina kvalifikacija u kojem se navode kompetencije potrebne za njihovo stjecanje. Osim toga, procjena ima važnu ulogu u strukturiranju procesa učenja i usmjeravanju te pomaže ljudima da poboljšaju svoje kompetencije i u kontekstu promjenjivih zahtjeva na tržištu rada⁶³.
- (11) Na definiciju skupa ključnih kompetencija potrebnih za osobno ispunjenje, zapošljivost i socijalnu uključenost utjecala su društvena i gospodarska kretanja te razne inicijative u Europi tijekom posljednjeg desetljeća. Posebna je pozornost posvećena unaprjeđenju osnovnih vještina, ulaganju u učenje jezika, poboljšanju digitalnih i poduzetničkih kompetencija, važnosti zajedničkih vrijednosti u funkcioniranju naših društava te poticanju većeg broja mladih na odabir zanimanja u području prirodnih znanosti. Sve te sastavnice treba uvrstiti u Referentni okvir.
- (12) U zadatku 4.7. ciljeva održivog razvoja naglašava se da je potrebno „osigurati da svi koji se obrazuju steknu znanja i vještine potrebne za promicanje održivog razvoja, među ostalim s pomoću obrazovanja za održivi razvoj i održivi način života, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, promicanje kulture mira i nenasilja, globalno građanstvo te uvažavanje kulturne raznolikosti i doprinosa kulture održivom razvoju”⁶⁴. Taj je cilj uvršten u ažuriranu verziju Referentnog okvira.
- (13) Odredba o učenju jezika, koje je sve važnije za suvremena društva, međukulturno razumijevanje i suradnju, nadovezuje se na Zajednički europski referentni okvir za jezike (ZEROJ)⁶⁵. Taj okvir olakšava identifikaciju glavnih elemenata kompetencije i podupire proces učenja. Njime se ujedno postavljaju temelji za definiranje općih jezičnih kompetencija te je uvršten u ažuriranu verziju Referentnog okvira.
- (14) Pokazalo se da je razvoj Okvira digitalnih kompetencija⁶⁶ i Okvira za poduzetničke kompetencije⁶⁷ vrijedan doprinos potpori razvoja kompetencija. Jednako tako, Referentni okvir kompetencija za demokratsku kulturu Vijeća Europe⁶⁸ sveobuhvatan je skup vrijednosti, vještina i stavova potrebnih za prikladno sudjelovanje u demokratskim društvima. Svi su ti okviri uzeti u obzir prilikom ažuriranja Referentnog okvira.
- (15) Kako bi se više mladih potaknulo na odabir zanimanja u području prirodnih znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), znanstveno se obrazovanje putem inicijativa diljem Europe počelo dublje povezivati s umjetnošću i drugim predmetima s pomoću pedagoških metoda utemeljenih na istraživanju te uključivanjem velikog

⁶¹ SL C 398/01, vidjeti bilješku 22.

⁶² SL C 189/15, vidjeti bilješku 23.

⁶³ Rezolucija Vijeća od 28. svibnja 2004. o jačanju politika, sustava i praksa u području cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104236.pdf; Rezolucija Vijeća od 21. studenoga 2008. o boljoj integraciji cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u strategije cjeloživotnog učenja.

⁶⁴ Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda donesena 25. rujna 2015. Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁶⁵ Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, ocjenjivanje (ZEROJ) <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>

⁶⁶ Okvir digitalnih kompetencija, vidjeti bilješku 30.

⁶⁷ Okvir za poduzetničke kompetencije, vidjeti bilješku 31.

⁶⁸ Kompetencije demokratske kulture – Živjeti zajedno i ravnopravno u kulturno raznolikim demokratskim društvima (2016.), <https://rm.coe.int/16806ccc07>

niza društvenih aktera i industrija⁶⁹. Iako se definicija tih kompetencija nije mnogo promijenila tijekom godina, potpora razvoju kompetencija u području STEM-a postaje sve važnija i trebalo bi je uvrstiti u ovu Preporuku.

- (16) Važnost i značaj neformalnog učenja vidljivi su iz iskustava stečenih kroz rad s mladima, dobrovoljni rad i amaterski sport. Neformalno učenje ima važnu ulogu u podupiranju razvoja ključnih interpersonalnih, komunikacijskih i kognitivnih vještina poput kritičkog razmišljanja, analitičkih vještina, kreativnosti, rješavanja problema i otpornosti, koje mladima olakšavaju prijelaz u odraslu dob, aktivno građanstvo i radni život⁷⁰. Uspostavom bolje suradnje između različitih obrazovnih okruženja doprinosi se poticanju različitih pristupa učenju i konteksta učenja⁷¹.
- (17) Pri radu na razvoju ključnih kompetencija u perspektivi cjeloživotnog učenja trebalo bi osigurati potporu na svim razinama obrazovanja, osposobljavanja i učenja: razviti kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje⁷², dodatno unaprijediti školsko obrazovanje i osigurati izvrsnu nastavu⁷³, pružiti mogućnosti usavršavanja odraslim osobama s niskom razinom vještina⁷⁴ te dalje razvijati inicijalno i trajno strukovno obrazovanje i osposobljavanje⁷⁵ i modernizirati visoko obrazovanje⁷⁶.
- (18) Ovom bi Preporukom trebalo obuhvatiti niz obrazovnih okruženja te okruženja osposobljavanja i učenja, formalnih i neformalnih, u perspektivi cjeloživotnog učenja. Trebalo bi nastojati uspostaviti zajedničko razumijevanje kompetencija s pomoću kojih se može pružiti potpora pri prijelazu između tih različitih okruženja te suradnji među njima. U Preporuci se navode dobre prakse s pomoću kojih bi se moglo nastojati odgovoriti na potrebe odgojno-obrazovnih djelatnika, uključujući nastavnike, predavače, edukatore nastavnika, voditelje ustanova za obrazovanje i osposobljavanje, zaposlenike zadužene za osposobljavanje kolega, istraživače i sveučilišne predavače, osobe koje rade s mladima, edukatore za rad s odraslima te poslodavce i dionike na tržištu rada. Ova je Preporuka ujedno upućena institucijama i organizacijama, uključujući socijalne partnere i organizacije civilnog društva koje rade na usmjeravanju i podupiranju osoba u unaprjeđivanju kompetencija od najranije dobi i tijekom cijelog života.
- (19) Ovom se Preporukom u potpunosti poštuju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti,
- DONIJELO JE OVU PREPORUKU:**

Države članice trebale bi:

1. podupirati pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje te svima omogućiti razvoj ključnih kompetencija uz potpunu upotrebu dokumenta „Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje – europski referentni okvir” iz Priloga te

⁶⁹ Europska komisija (2014.), Prirodoslovno obrazovanje za odgovorno građanstvo, vidjeti bilješku 38.

⁷⁰ Zaključci Vijeća o ulozi rada s mladima u podupiranju razvoja ključnih životnih vještina mladih koje im olakšavaju uspješan prijelaz u odraslu dob, aktivno građanstvo i radni život (22. svibnja 2017.), <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9547-2017-INIT/hr/pdf>

⁷¹ Zaključci Vijeća o jačanju međusektorske suradnje u području politika s ciljem učinkovitog rješavanja socijalno-ekonomskih izazova s kojima se suočavaju mladi (27. svibnja 2015) [2015/C 172/03](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015C172/03)

⁷² Zaključci Vijeća o ulozi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnoškolskog obrazovanja u poticanju kreativnosti, inovativnosti i digitalne kompetencije (27. svibnja 2015.) [2015/C 172/05](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015C172/05)

⁷³ COM(2017) 248, vidjeti bilješku 20.

⁷⁴ Preporuka Vijeća od 19. prosinca 2016. o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224\(01\)&from=HR](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224(01)&from=HR)

⁷⁵ [OJ 2015/C 417/04](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015C417/04), Prilog II.

⁷⁶ COM(2017) 247, vidjeti bilješku 21.

- 1.1. u okviru nacionalnih strategija cjeloživotnog učenja unaprjeđivati razvoj ključnih kompetencija svih pojedinaca od najranije dobi;
- 1.2. podupirati mlade i odrasle koji se suočavaju s poteškoćama ili imaju posebne potrebe da ostvare svoj potencijal;
2. podupirati razvoj ključnih kompetencija posvećujući pritom posebnu pozornost sljedećem:
 - 2.1. poboljšanju postignuća u osnovnim vještinama (pismenost, matematička pismenost i osnovne digitalne vještine) koje su temelj daljnjeg učenja i sudjelovanja u društvu;
 - 2.2. poticanju usvajanja kompetencija u području prirodnih znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) te poduzimanju mjera kojima bi se više mladih potaknulo na odabir zanimanja u području STEM-a;
 - 2.3. povećanju i poboljšanju razine digitalnih kompetencija u svim fazama obrazovanja i osposobljavanja te u svim segmentima stanovništva;
 - 2.4. razvoju poduzetničkih kompetencija, kreativnosti i osjećaja inicijative, osobito među mladima, uključujući pružanjem učenicima barem jedne prilike za stjecanje poduzetničkog iskustva tijekom osnovnoškolskog ili srednjoškolskog obrazovanja;
 - 2.5. poboljšanjem jezičnih kompetencija i podupiranjem učenika u učenju raznih jezika značajnih za njihovu radnu i životnu sredinu;
3. olakšati stjecanje ključnih kompetencija primjenom dobre prakse za potporu razvoju ključnih kompetencija kako je navedeno u Prilogu, posebice:
 - 3.1. promicanjem različitih pristupa učenju i konteksta učenja, uključujući odgovarajuću upotrebu digitalnih tehnologija u obrazovnom okruženju te okruženju osposobljavanja i učenja;
 - 3.2. pružanjem potpore odgojno-obrazovnim djelatnicima u pogledu cjeloživotnog učenja s ciljem stjecanja kompetencija u obrazovnom okruženju te okruženju osposobljavanja i učenja;
 - 3.3. podupiranjem i daljnjim razvojem procjene i vrednovanja ključnih kompetencija;
 - 3.4. jačanjem suradnje između obrazovnog okruženja te okruženja osposobljavanja i učenja na svim razinama i u različitim područjima kako bi se poboljšali kontinuitet razvoja učeničkih kompetencija i razvoj inovativnih pristupa učenju;
 - 3.5. unaprjeđivanjem alata, resursa i smjernica u obrazovanju, osposobljavanju, zapošljavanju i drugim okruženjima učenja kako bi se ljude poduprlo u upravljanju putevima cjeloživotnog učenja;
4. uvrstiti ciljeve održivog razvoja UN-a u obrazovanje, osposobljavanje i učenje;
5. izvješćivati o iskustvima i napretku u promicanju ključnih kompetencija u svim sektorima obrazovanja i osposobljavanja, uključujući neformalno učenje.

POZDRAVLJA ŠTO KOMISIJA:

6. podupire provedbu Preporuke i primjenu Europskog referentnog okvira, kojima se olakšava uzajamno učenje među državama članicama, te razvoj, u suradnji s državama članicama, referentnih materijala i alata kao što su:

- 6.1. okviri za posebne kompetencije kojima se olakšavaju razvoj i procjena kompetencija⁷⁷;
- 6.2. na dokazima utemeljene smjernice o novim oblicima učenja i pristupima za pružanje potpore;
- 6.3. alati za odgojno-obrazovne djelatnike i druge dionike, poput masovnih otvorenih internetskih tečajeva (MOOC), alata za samoprocjenu⁷⁸, mreža, uključujući mrežu e-Twinning i Elektroničku platformu za obrazovanje odraslih u Europi (EPALE);
- 6.4. pristupi procjeni i vrednovanju ključnih kompetencija koji se nadovezuju na prethodan rad u kontekstu Strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.)⁷⁹;
7. podržava inicijative za daljnji razvoj i promicanje obrazovanja za održivi razvoj u pogledu UN-ova četvrtog cilja održivog razvoja o uključivom, ravnopravnom i kvalitetnom obrazovanju te mogućnostima cjeloživotnog učenja za sve⁸⁰;
8. razmatra mogućnost izrade pregleda stanja u pogledu pružanja obrazovanja, osposobljavanja i učenja s ciljem stjecanja kompetencija te razvoja kompetencija u Uniji.

Ovom se Preporukom zamjenjuje Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*

⁷⁷ Na temelju iskustava i stručnih znanja stečenih tijekom izrade Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike, Okvira digitalnih kompetencija i Okvira za poduzetničke kompetencije.

⁷⁸ Poput Okvira digitalnih kompetencija, vidjeti bilješku 30.

⁷⁹ Radni dokument službi Komisije: Procjena ključnih kompetencija u inicijalnom obrazovanju i osposobljavanju: političke smjernice, SWD(2012) 371.

⁸⁰ UN-ov četvrti cilj održivog razvoja, vidjeti bilješku 44.